תורה אור

לא רוב טובה ולא רוב פורענות ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו, קיבל, מלין אותו מיד, נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה חוזרים ומלין אותו שניה, נתרפא מטבילין אותו מיד, ושני ת"ח עומדים על גביו ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות, טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו; אשה, נשים מושיבות אותה במים עד צוארה ושני ת"ח עומדים לה מבחוץ ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. אחד גר ואחד עבד משוחרר, ובמקום שנדה טובלת, שם גר ועבד משוחרר טובלין וכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה: אמר מר גר שבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. מ"ט, דאי פריש, נפרוש, דא"ר חלבו קשים גרים לישראל כספחת דכתיב ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב: ומודיעים אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני: מ"ט? א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להשבון (ומודיעים אותו עון שכחה ופאה): ואין מרבים עליו ואין מדקדקים עליו: אמר רבי אלעזר מאי קראה דכתיב ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה. אמרה לה: אסיר לן תחום שבת, באשר תלכי אלך, אסיר לן יחוד, באשר תליני אלין, מפקדינן שש מאות וי"ג מצות, עמך עמי, אסיר לן עבודת כוכבים ואלהיך אלהי, ארבע מיתות נמסרו לב"ד באשר תמותי אמות, ב' קברים נמסרו לב"ד ושם אקבר, מיד ותרא כי מתאמצת היא וגו': קיבל, מלין אותו מיד: מ"ט? שהויי מצוה לא משהינן: נשתיירו בו ציצין המעכבין המילה וכו': כדתנן אלו הן ציצין המעכבין המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה ואר"י ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה רוב גובהה של עטרה: נתרפא מטבילין אותו מיד: נתרפא אין, לא נתרפא לא, מאי טעמא? משום דמיא מרזו מכה: ושני ת"ח עומדים על גביו: והא א"ר חייא א"ר יוחנן גר צריך שלשה? הא א"ר יוחנן לתנא תני שלשה: טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו: למאי הלכתא? דאי הדר ביה ומקדש בת ישראל, ישראל מומר קרינא ביה וקידושיו קידושין: אחד גר ואחד עבד משוחרר: קסלקא דעתך לקבל עליו עול מצות ורמינהו במה דברים אמורים בגר אבל בעבד משוחרר אין צריך לקבל. אמר רב ששת לא קשיא הא ר"ש בן אלעזר הא רבנן דתניא ובכתה את אביה ואת אמה וגו' בד"א שלא קבלה עליה אבל קבלה עליה מטבילה ומותר בה מיד ר"ש בן אלעזר אומר אע"פ שלא קבלה עליה כופה ומטבילה לשם שפחות, וחוזר ומטבילה לשם שחרור ומשחררה ומותר

מטבילין אותו מיד · משמע שהמילה קודם טבילה וכדאמר אין גר עד שימול ויטבול וקשה דאמר בהערל (לקמן דף עא:) מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה ואר"י דקאני התם דאכתי לא חזי למילה: **במקום** שהנדה טובלת · טבילת נדה לא כתב קרא בהדיא ופי' בקונטרס גמרא דנפקא לן בק"ו ממגעה דטעון טבילה וכ"ש היא עצמה ור"י מפרש דנפקא לן מהא דדרשינן בע"ז (דף עה:) אך במי נדה יתחטא מים שהנדה טובלת בהם, וכמה הם מ' סאה ומרבינו יעקב פירש דנפקא מהא דדרשינן בפ' במה אשה (שבת דף סד:) והדוה בנדתה תהא בנדתה עד שתבא במים: **שם** גר ועבד טובלים · בכולי שמעתין משמע דעבד בעי טבילה כשמשתחרר ולא סגי ליה בטבילה קמייתא וקשה דבהשולח (גיטין דף מ:) אמרינן הכותב שטר אירוסין לשפחתו ואמר לה הרי את מקודשת לי בו משמע דמקודשת אע"ג דלא טבלה וי"ל דאיירי כגון שטבלה מקודם לשם שחרור שהטבילה של שחרור קודמת לגט כדמשמע לקמן דקתני ומטבילה לשם שחרור ומשחררה ומותר בה מיד: **וכל** דבר שחוצץ בטבילה כו' ובנדה · תימה דלענין הכשר מקוה פשיטא ליה שאין לחלק בין נדה לבעלה ובין טהרות דקאמר במקום שהנדה טובלת ולענין חציצה תלי נדה בטבילת טומאה וטהרה וי"ל דבחציצה דאיכא מילי טובא דלא הוי אלא מדרבנן כגון רובו ואינו מקפיד או מיעוטו ומקפיד איצטריך לאשמועינן דבחציצה דרבנן נמי אין לחלק בין לבעלה לטהרות ואיכא מילי דחציצה דאמר בפ' בתרא דנדה (דף סו: ושם) ה"מ לטהרות אבל לבעלה לא והיינו ספק חציצה אבל ודאי חציצה אפילו דרבנן לא הקילו לבעלה יותר מלטהרות, ובקונטרס לא גרס ליה במסכת נדה משום הא דהכא: **קשים** גרים לישראל (ג) כספחת · פי' שאין בקיאין בדקדוקי מצות וישראל למדין ממעשיהם ובמס' נדה (דף יג: ושם) פירש בקונטרס עוד לשון אחר קשים דכל ישראל ערבים זה בזה וקשה דבפרק אלו נאמרים (סוטה דף לז:) משמע שלא היו ערבין על הגרים דלא חשיב התם ערבות של ערב רב ועוד י"ל דקשים גרים לישראל לפי שמתערבין בהם ואין שכינה שורה אלא על משפחות המיוחסות שבישראל ועוד י"מ לפי שביותר הוזהרו ישראל על הגרים ואין יכולין להזהר מאונאתן (ב) אלא

לא רוב טובה · לפי שיגר הרע מחזר אחריהן כדאמרי' במס' סוכה (דף נב:) ושמא תזוח דעתן עלייהו ויחטאו: **ואין מרבין עליו** · דברים לאיים עליו שיפרוש: **ציצין** · חתיכות בשר שלא נפרעת המילה כהלכתה: **ומודיעין אותו מקלת מלות** · דהשתא ע"י טבילה הוא נכנס לכלל גירות הלכך בשעת טבילת מלוה צריך לקבל עליו עול מלות: **אחד גר ואחד עבד משוחרר** · לקמן מפרש למאי הלכתא אקשינהו: **ובמקום שנדה טובלת** · בארבעים סאה: **שם גר ועבד משוחרר טובלין** · ואע"פ שאין טבילתו משום טומאה וטהרה כשאר טבילות: **חולן בגר ועבד משוחרר ובנדה** · לבעלה ואע"פ שאין טבילתן לענין מגע טהרות כשאר טבילות: **דאי פריש** · שלא יתגייר: **נפרוש** · ולא איכפת לן: **דאמר מר קשים גרים לישראל כספחת דכתיב ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב** · לשון ספחת שאוחזין מעשיהם הראשונים ולומדים ישראל מהם או שומכין עליהם באיסור והיתר: **ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה** · שלא יאמרו עניים הללו הלוקטין פאת שדה גזלנים הם ועומד עליהם והורגם בדיניהם שבני נח הוזהרו על הגזל בסנהדרין (דף נו·) ואזהרתן זו היא מיתתן דלא בעו התראה **לפיכך בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה** דעובד כוכבים קפיד על דבר מועט ולגבי ישראל הויא מחילה: **ולא ניתן להשבון** · אינו בחזרה אלא נהרג, דגבי ישראל כתיב והשיב את הגזלה אשר גזל (ויקרא ה) אבל בני נח אמרינן בסנהדרין (דף נח:) אזהרתן זו היא מיתתן וכיון שעבר על אחת מז' מצות נהרג: **לישנא אחרינא מודיעים אותו עון לקט שכחה ופאה** · הואיל והן מקפידים על הממון כ"כ כדאמר דנהרג על פחות משוה פרוטה מודיעין אותו עון לקט כו' שמא יחזור בו מלהתגייר **ולשון זה עיקר** דאי משום טעמא קמא מאי לשון עון, לקט שכחה ופאה יודיעוהו (א) שילקטו עניים בשדהו: **אסיר לן יחוד** · להתייחד עם אשת איש: **ב' קברים** · אחד לנסקלים ולנשרפים שהרשיעו בעבירות חמורות ואחד לנהרגים ולנחנקים שאין מיתתן חמורה ואינם רשעים כל כך: **עטרה** · שורה גבוהה שסביב הגיד וממנה הולך ומשפע מעלה ולמטה: **רוב גובהה** · של אותה שורה ולא תימא רוב היקיפה: **ואין אוכל בתרומה** · אם כהן הוא דכהן ערל אסור בתרומה כדאמר לקמן בפרק הערל: **מרזו מכה** · מכבידין את חולי המכה כמו מטרא רזיא לאילני במסכת תענית (דף ג:): **דאי הדר ביה** · לקדמותו ואח"כ קדש בת ישראל מקודשת וצריכה גט, דישראל מומר קידושיו קידושין דישראל הוא: **קס"ד** · דהאי דהקיש שיחרור של עבד לגירות דעובד כוכבים לקבל קאמר שבשעת טבילת שחרור העבד צריך להודיעו מקצת מצות: **אבל עבד אין צריך לקבל** · בשעת שחרור דמשעה שטובל לשם עבדות שייך במצות דכתיב (דברים ה) למען ינוח עבדך ואמתך ועוד דגמרי' (חגיגה דף ד·) לה-לה מאשה: **שלא קבלה עליה** · להתגייר: **כופה ומטבילה לשם שפחות** · דכל טבילות עבדים על כרחן היא: **ומשחררה** · ומטבילה לשם שחרור בע"כ ומותר

תוספות ישנים
ישוב סהרה · ... כי ימול ... עובד כוכבים ואל ימול כותי לפי שהוא מן לשם ... גרים וי"ל דהתם עדיף טפי לפי שהישראל עומד ע"ג של כותי: א) ... דכתיב ... כגדיו כ"ש היא עצמה שצריכה טבילה דכתיב ומהם מי

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה לישנא אחרינא וכו' יודיעוהו שסופו שילקטו: (ב) תוס' ד"ה קשים גרים לישראל כספחת. נ"ב עיין בתוס' פ"ק דקדושין דף ע ע"ב:

עין משפט נר מצוה
קלב א מיי' פי"ד מהל' איסורי ביאה הל' ב סמג לאוין קטז טוש"ע יו"ד סימן רסח סעיף ב:
קלג ב מיי' שם הל' ה סמג שם טוש"ע שם סימן רסח סעיף ג:
קלד ג מיי' שם פי"ג הל' יב ופי"א מהל' מקוואות הל' כב סמג שם טוש"ע שם סימן רסח סעיף ג:
קלה ד מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' יא:
קלו ה מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ט:
קלז ו מיי' פ"י מהל' מילה הל' ג סמג עשין כח טוש"ע יו"ד סי' רסד סעיף ב:
קלח ז מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' יז סמג לאוין קטז טוש"ע שם סימן רסח סעיף ב:
קמ ט מיי' שם הל' יב סמג שם טוש"ע שם סי' רסח סעיף ז:
קמא י מיי' פ"ח מהל' מלכים הל' ה:

מסורת הש"ס
קידושין ע: ע"ש נדה יג. לקמן קט: · ע"ז סה: סנהדרין נח: · [סנהדרין מט:] · [שם מו.] · [לעיל לה.] · לקמן עב: שבת קלז. · [לקמן קג: קכ:] · [לעיל מו:] · [קדושין ע: ושם ד"ה קשים]

ב) ... לפי שהקב"ה מגיע לזהו על ידם כשמטיבים מעשיהם ואומר כי הוא רואה שאין אנו נזכרים במצות כמותם אע"פ שאינם מזרע כשר כמותנו: ומודיעין אותן עון לקט שכחה ... חוששין פן יאמרו עניים באים בשדותיהם ללקוט לקט שכחה ופאה ויהרגו אותם כמו שהם עושים בדיניהם מפני שבן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להשבון באזהרה שלהם זו היא מיתתן ולא ... ונהרגין בלא התראה דבן נח א"צ התראה ... מודיעין אותן עון לקט מפני שמקפידים על ממון מועט ומייסינן שמא יחזרו לסורן ומהשתא מודיעין אותו לו שיניח ואל יקפיד ואי פריש מהשתא נפרוש לפי שיהיה עינו ... אבל פירוש קמא לא נסירא דא"כ דלא חיישינן אלא שמא יהרגו בדיניהם העניים. מה לנו להודיעם עון לקט שכחה ופאה נאמר להם שיזהרו שלא יהרגו עניים כשיבואו ללקוט בשדותיהם כי דינם בזה אבל ...

גליון הש"ס גמ' קשים גרים לישראל כספחת. וברמב"ם פי"ג הל' י"ח מהל' א"ב איתא כנגע צרעת: